

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB, PETRINJSKA ULICA BR. 22
 PRIZEMNO. RUKOPISI SE NE VRAĆAJU.

PRETPLATA: GODIŠNJE K 32.—, POLUGOD. K 16.—, ČETVRTGOD
 K 8.— POJEDINI BR. 1 K. IZLAZI TRI PUT MJESEČNO.

Savez jevrejskih općina.

Izaslanici židovskih općina sastat će se 1. jula o. g. da zajednički vijećaju o stvaranju Saveza jevrejskih općina, foruma, koji je od prijekne potrebe za naše židovstvo. Nije to prvi put da izlazimo pred jevrejsku javnost sa zahtjevom osnutka saveza naših općina. Već gotovo dvadeset je godina nastojanje nekih muževa, koji upoznase silnu potrebu ovog saveza, da stvore jedno jako i snažno tijelo, koje će biti kadro da zastupa interese cjelokupnog židovstva. Pa ipak svi se pokušaji izjaloviše. Naše židovstvo ostalo je nehajno, a oni, koji su upravljali općinama ili ne shvaćajući zamašaj ovoga pitanja ili iz sićušnih razloga, iz sasvim podređenih momenata, onemogućili osnutak saveza. U dvadesetgodišnjoj borbi trošila se energija, ne da napredujemo, već da se okrnje interesi našeg židovstva. Ne želimo da danas iznašamo optužbe. Držimo, da su događaji zadnjih dana svakome jasno pokazali, kakav je naš položaj, i kako u času, kad je trebalo da istupamo u interesu židovstva, nemamo foruma, koji bi ga zastupao. Izgleda da smo izgubili svaki osjećaj solidarnosti, da nemamo ni ono, što je naše starije vezalo: solidarnosti u nesreći. Krajnje je vrijeme, da uvidimo, e je prijeko nužno, da se okanimmo sitne kahalske politike, koja ni u lokalnim stvarima ne može uvijek zadovoljiti zahtjevima, što je na nju stavljamo, i da spoznamo i dužnosti prema sveukupnosti židovstva.

Prije svega valja da upoznamo svoj položaj. U novom kraljevstvu SHS. bit će 80.000 do 100.000 Jevreja raštrkanih u mnogo malih općina. Te općine često ne mogu izvršiti ni najprećih potreba. Svaka općina kao autonomna ima drugi uređaj. Svaka radi na svoju ruku i uređuje svoju općinu drugačije. Odatle nastaju rascjepkanost i disorientacija, odatle slabljenje naše pozicije, nedostajanje svakog autoriteta, koji bi s pravom mogao reći, da je zastupnik svega jevrejstva. To je razlog, da nemamo jedinstvenog istupa ni prema vani ni prema nutrimi i da se naše općine ne razvijaju.

Danas nam treba više no ikad savez općina. Trebamo jedno zajedničko središte, koje će imati legitimaciju, da nas prema vani zastupa, a ujedno i dostatan ugled, da i unutar saveza djeluje na same općine. Danas, gdje se naša država tek izgrađuje, imamo još prilike, da izlazimo sa svojim

zahtjevima. Nijedan zakon, koji radi o Židovima, ne bi se smio iznijeti pred zakonodavno tijelo, a da nam se ne da prilika, da se o njemu izjavimo. Kraj današnjih prilika to je upravo nemoguće, jer kad bi vlada i imala dobru volju, da to učini, nastalo bi pitanje, kome da se obrati. Zar pojedinoj općini ili nekolicini većih općina? Koju sigurnost možemo pružati vladi, da bi odgovor na pojedino pitanje, što bi ga pojedina općina dala, zaista odgovarao volji jevrejstva? Na svakom gotovo koraku susrećemo potrebu jedne jake organizacije jevrejstva, koja bi bila zvana da bude autentičnim tumačem želja i zahtjeva našega naroda.

Reći će možda netko, da je to tek poželjno s opće jevrejskoga stanovišta, ali da se time i nehotice kruni autonomija naših općina, jer dok sad svaka općina može raditi kako hoće, bit će unutar saveza vezana, a osobito da postoji opasnost, te bi manje općine mogle, da majoriziraju veće općine. Na oko izgleda ovaj prigovor kao da je opravdan, no ako se malo bolje njime pozabavimo, spoznat ćemo da je neopravdan. Savez općina ne će i ne može da kruni autonomiju općina, već može samo da je jača. On će tek spriječiti, da općina svoje sporove ne moraju iznijeti pred nežidovske oblasti, koje ne mogu i kraj najbolje volje imati dosta znanja i volje da židovske stvari riješavaju u duhu židovstva. Savez će kao židovska organizacija i reprezentant sviju općina da svako sporno pitanje pretresa i donijeti odluku, koja će odgovarati duhu naše tradicije, a ujedno će biti na korist jevrejskih općina. U savezu općina neće biti čvrst oslon sve općine, a naročito male općine. Što pojedina općina ne može da postigne, uspijet će sigurno savezu. Velika pitanja, koja traže rješenja mnoge institucije, koje treba stvoriti ili tek izgraditi, sve to nadilazi djelokrug i snagu pojedine općine. Savez, kao ukupnost svih općina, moći će da ostvari, što pojedine općine ne mogu iz nestašice materijalnih sredstava učiniti, stvorit će ono, što se uslijed rascjepkanosti nije moglo postići. Savez dat će smjer radu naših općina, napunit će novim duhom stare tvrde jevrejstva i stvorit će iz njih nova jaka uporišta, koja će poraditi oko izgradnje zdravoga jevrejstva. Pored bogoštovnih i kulturnih, pored humanitarnih pitanja imat će Savez da se bavi i socijalnim prilikama Jevreja, da poraditi oko njihova boljitka.

Prilike, u kojima živimo, traže od nas, da radimo, da s mjesta prionemo, kako bismo jevrejskome narodu stvorili forum, koji će bdjeti, da se njegovi interesi očuvaju. Uvjereni smo s toga, da će sastanak jevrejskih općina iz Jugoslavije jednodušno stvoriti zaključak o osnutku saveza jevrejskih općina.

Sama činjenica toga sastanka, kojom po prvi puta općine svega kraljevstva SHS manifestuju svoju volju za jedinstvom prevladavši svako sitno atomističko naziranje, jest jedan zamašan čin. Jest dokaz, da naše energije ne će više da divergiraju razlikajući živ organizam u dijelove, koji bi o sebi obamirali, — a sve tek zbog cinične, natražnjačke, nesavladive taštine pojedinaca, cezaromama.

Iz Beograda, iz sjedišta starodrevnih jevrejskih općina, starodrevnih, a sazrelih u duhu živoga pravoga židovstva, koje je jednako ponosno kako je demokratsko, došao je ovaj puta poticaj. Ondje, gdje nije nikad duše otrivala austrijska i ugarska vladalačka maksima »divide et impera«, već je širokogrudnost istinske demokracije bila ujedinjavalački faktor, u bratstvu i samosvijesti, ondje se stvarala živa osnovka jednome Savezu, koji će da bude pun života, snage i dostojanstva.

U krajevima, što su se oslobodili tjesnogrudnosti pale monarhije, znat će, nadamo se, općine dokazati, da im je taj isti duh postao živom svojinom!

„Što godj konferencija mira zaključila, mi ćemo poći u Palestinu“.

(Weizmannov govor.)

U godišnjoj konferenciji engleske cionističke federacije u Londonu držao je predsjedatelj profesor Dr. Weizmann uz potpuni muk slušatelja inauguracioni govor, u kome je kazao:

Nije vrijeme za velike rasprave. Sputani smo teškim poslom i teškom odgovornosti, koja ni iz daleka nije dovršena. Valja mjeriti riječi i raditi više nego govoriti. Čini se, da u cionističkome mentalitetu prevladava duh uzbudjenja. Čini se, da se u dušama cionista počinju radjati sumnje i bojazni u pogledu ostvarenja krajnjih želja pokreta. Koliko godj je to teško, držim svojom dužnošću, da dadem kratku i jasnu izjavu. Mogu izjaviti, da se ništa nije promijenilo u situaciji cionističkog pokreta. Mi se kao i prije pouzdajemo u krepost deklaracije, dane nam po engleskoj

vlada i usvojene po aliiranim silama, a od koje konferenciju mira ne mogu odvratiti neodgovorne izjave Židova ili nežidova. Istina, postoji zadocnjenje u odluci, ali to zadocnjenje ne zavisi o nama, pa je neizbježno, kad se radi o tako zamršenu pitanju. Nama dakle, koji smo jedan od najstarijih naroda svijeta, preostaje da budemo strpljivi i da s pouzdanjem gledamo u budućnost.

Istina je, da što se više primate koncu svoga rada, to okorelije bivaju protivštine. Bilo bi ludo poricati, da ima protivština. Ima je razne vrsti. Prva dolazi iz židovskoga vrela. A to je ona protivština, koju je teže nadvladati. Teže za to, jer radi u tmini, jer nije nikad bila očita i otvorena. Neautorizovani predstavnici ili nazovi-predstavnici govorili su u ime židovskoga naroda, da pobijaju cionizam u ime Judaizma. Za Nežidove je vanredno teško razlikovati između njih i cionista. Neka se pokažu i neka pokažu svoje ruke, a onda ćemo im lako dokazati, koga zastupaju. Oni zloupotrebljavaju svoj društveni položaj, da izvrše pritisak na visoke krugove i da uklone imaginarne pogibli, za koje im se čini, da njih lično ugrožavaju.

U nežidovskim krugovima opozicija je jednako jaka. Možda je jedna od najvažnijih činjenica u posljednjim mjesecima opozicija proizašla u ime ili sa strane Arapa u Palestini. To je faktor, s kojim moramo računati, računati s golemom ozbiljnošću. Uslijed agitacije protivnika cionizma, Židova i nežidova, uzbudio se arapski mentalitet, težnje i nakane cionista izvlačale su se i krivo tumačile, a arapski duh, orijentalan, priprost i primitivan, nazirao je u ostvarenju cionističkih želja u Palestini jako ugroženje.

Mogu izjaviti, da se u pogledu naših odnošaja prema Arapima nije ništa promijenilo. Mi smo politiku, koju prosledjujemo, i u našim zahtjevima pred konferencijom mira i u raznim govorima cionističkih odgovornih predstavnika, u Palestini i drugdje, jasno i čestito prikazali Arapima i obrazovani su Arapi radili i saradivali s nama u potpunoj harmoniji. Pismo emira Faizala američkim cionistima, što je objelodanjeno, potkrepljuje ne samo, da naši prijedlozi nijesu u opreci s arapskim interesima, nego da mogu, kad se ostvare, pridonijeti procvatu Palestine u njezinoj cjelini, a prema tomu i pridizanju arapskoga naroda.

Sve je to bilo neizbježno, kad se radi o izvršenju tako velike osnove kao što je naša. Ne može se izvršiti bez opreka, ali ja se nadam, kad započne praktički rad, prestat će sadašnja uzbudjenost, a rane, što ih je rat zadao, izliječit će se. Što prije to dođe, to bolje. Ali ne zavisi o cionističkim predstavnicima, da odrede to vrijeme. Mi moramo upućivati na strpljivost i dokazati strpljivošću svoju vjeru u budućnost pokreta.

Može se ipak vrlo dobro shvatiti nemir, koji se rasprostranio među Židovima. Svaki-dnevni život Židova postao je sve tragičniji. Čini se, da se obistinjuje stara tradicijonalna legenda, prema kojoj će izbavljenju Izraela predilaziti silne nevolje i boli. U istinu mi stojimo pred najstrašnijim katastrofama, što ih je židovski narod ikad prepatio. Uspostava istočne Evrope, stvaranje novih država, novih političkih organizama, neminovno popraćuju ruševine starih i uglednih židovskih općina. Pobje-

donosno napredovanje poljskih vojska praćeno je masakrima, prema kojima se oni od Kišenjeva pričinjavu dječinskom igrom. Kao Židovi, kad narodni Židovi, kao narod, koji ljubi slobodu, mi radosno pozdravljamo oslobodjenje drugih naroda. Nemamo nikakvih neprijateljskih osjećaja prema bilo kojemu narodu, ali kao Židovi, kao sinovi staroga naroda, čiji je život osnovan na pravdnosti i čovječanskim pravima, ne možemo shvatiti ni vjerovati, da je moguće u vrijeme, kakovo je naše, nakon rata tako strašnoga, da jedan narod hoće uspostaviti rodjenu slobodu masakrom i da hoće učvrstiti rodjeno jedinstvo krvlju židovskih nedužnih žena i djeca. Ovakav narod nije dostojan slobode. Ovakova sloboda ne može potrajati.

Masakri u Pinsku, Lidi i Vilni podsjećaju svojom rafiniranom okrutnošću na epoku srednjega vijeka, a ne na vrijeme, u kome se govori o savezu naroda, zadahnutom osjećajima pravdnosti i bratstva. Dogod su takove stvari moguće, pravdnost i poštenje isprazne su riječi. Ovaj strašni progon, koji se vrši na istoku, ruševine židovskih općina u staroj naseobenoj zoni, pogromi u poljskim krajevima, u Ukrajini, Transilvaniji i Rumunjskoj, razorili su židovske zajednice, stavili su u gibanje milijune Židova. Cionizam nije mogao da zaustavi takovu lavinu, takovu nesreću. Ali ne valja očajavati. Treba čekati, kako će se stvar razviti i reći Židovima, da ako smo nesposobni, da im sada pomognemo, mi ćemo napregnuti sve sile, da im dademo nade za budućnost, takovu, te se njihovim sinovima i njihovoj unučadi ne će nikad dešavati takova šta. A ta nada nije prestala. Ona je jača nego ikada. Iz ove bure krvi i straha uskrsnut će nov slobodan židovski narod, koji ne će dozvoliti, da mu sinove kolju.

Nema razloga bojati se ili očajavati. Naše je djelo teško, ali ćemo ga izvršiti, jer je to volja milijuna Židova i jer je to sudbina Izraela, koji je neuništiv. Nitko od onih, koji prate cionistički pokret posljednjih trideset godina, nije sebi zamišljao, da bi ostvarenje cionističkog pokreta bila laka stvar. Pogledat ćemo poteškoćama u oči, pogledati odvažno, kako smo i do jake činili. Nadam se, da ćemo prije no ljetu prodje vidjeti rezultate, koje iščekujemo. Nije to mnogo za narod, čija istorija broji na tisuće godina.

Molim Vas, da se ne osvrćete na mnoge neodgovorne glasove i na vijesti, koje prolaze štampom. Mi, koji smo na braniku, držimo, da situacija potpuno zadovoljava. Situacija je teška, ali nema razloga ni osnove strahu.

U popodnevnoj sjednici, osvrćući se na kritike o njegovu govoru, reče Weizmann, da bi mu bilo lako reći, da je sve u redu. Ali ne će da traži popularnost zatajuć i poteškoće. No ni jedna sila na svijetu ne može židovskog naroda zadržati daleko od Palestine. Tačno ovo rekao je engleskoj vladi. Ne će da bude optimista pod svaku cijenu. Ne će da obmanjuje ikoga. Okruženi smo od neprijatelja. U drugim smo prilikama no naši djedovi, koji su uspostavljali svoju domovinu s mačem u jednoj, a s maljem u drugoj ruci. Bilo bi doista potrebno imati mač u obim rukama. Dr. Dillon, novi Balaam, objavio jest neke svoje misli i obavijesti o Palestini. Ali hoćete li vjerovati dru. Dillonu ili meni? Hoćete li vjerovati svojim neprijateljima ili svojim vođama? Moj se optimizam neoplođivanja izvršeno u posljednjih trideset

osniva na Balfourovoj izjavi. Osniva se na deklaraciji, danoj pred 4000 godina. Štogaod konferencija mira zaključila, mi ćemo poći u Palestinu.

*

Pri zaključku konferencije istakao je Weizmann, da se cijelo englesko židovstvo uz doista neznatne izuzetke stavilo uz cionizam. Vrijeme je blizu, kad ne će biti moguće nijednomu Židovu, da se drži postrance od puta, što smo ga mi odredili. Ili će se ujediniti u cionističke redove ili će ostaviti židovsko polje.

Židovima, oštećenim novim političkim tvorbama istočne Evrope, najpreča je dužnost, da pospiješe „geulu“, izbavljenje. A i naša je dužnost, kolikogod možemo, da prepriječimo židovske masakre u Poljskoj. Treba da izjavimo pred svijetom i da obavijestimo naročito britsku vladu, da ne možemo dozvoliti obilje masakra i da ćemo se poslužiti svim mogućim sredstvima, da obranimo vitalne židovske interese. Poljska neka znade, da je u mogućnosti Židova, da iz nje učine veliku i malu državu. Ima samo jedna stvar, u kojoj se Židovi ne mogu natjecati s Poljskom: ta, da mi ne možemo upriličivati pogroma. Nije to židovski običaj. Ali moram da kažem svom svojom snagom, da Poljska ne će sazdati svoje države na nedužnoj krvi naših sestara i naše braće.

Protivštine u Siriji protiv cionističkih tražbina su porasle. Neki su se krugovi poslužili načelom samoodredbe protiv židovske Palestine. Ali ovo se načelo ne može primjeniti protiv Židova s obzirom samo na one, koji žive u Palestini, jer 60000 Židova u Palestini predstavnici su od 14 milijuna, koji žive izvan nje. A svih 14 milijuna su oni, s kojima svijet treba da računa.

Volja i cilj židovskoga naroda usredotočeni su u Palestini i svršit će time, da je dobiju. Neposredna zapreka sastoji u tome, da se u Palestini stvore takovi uvjeti, koji će je učiniti prikladnom, da primi u narednih 4 do 5 godina, iza potrebnih priprava, ugledan broj židovskih useljenika. Imam sve razloge, da čvrstim pouzdanjem vjerujem, da ćemo od konferencije mira dobiti neposredne ekonomske uvjete.

Jedinstveni istup Židova Italije u pitanjima zahtjeva židovskoga naroda.

Odbor židovskih općina u Italiji po predsjedniku advokatu Aldu Sereni, cionistička federacija u Italiji po predsjedniku advokatu Felice Ravena i rabinska federacija u Italiji po predsjedniku rabinu Dru. I. Colombo upravile su ministru spoljašnjih posala Italije Soninu dopis, da podastre punomoćnicima aliiranih sila u Parizu ovaj memorijal:

Židovi građani Italije učestvuju u ovaj čas u nadama i osjećajima, s kojima njihova braća u ostalom svijetu gledaju u zbor mira. Ni jedna druga želja, nego ta, da vide definitivno riješeno tisućljetno židovsko pitanje, pa da se raštrkanim masama dade domovina, a židovskoj misli ognjište, sili Židove građane Italije na ovu duboku solidarnost s ostalim ljudima istoga plemena. Židovski je narod u čitavoj istoriji svoga rasula shvatio kao najkrepče riješenje svoga problema mogućnost, da se iznova skupi u zemlju, u kojoj je zasnovao svoju moralnu misao i iznio svoje najviše ideale. Čeznja židovskih masa, djelo obnove i neoplođivanja izvršeno u posljednjih trideset

godina po židovskim seljacima u Palestini, duboka simpatija naroda antante prema toj volji i prema tomu djelu Izraelovu, opravdavaju solidarnost Židova Italije i njihov glas, da riješenje židovskoga pitanja zado- bije svoju osnovku u Palestini kao narod- noj domaji Izraelovoj.

Konferencija je mira čula, koji su za- htjevi i težnje židovskoga naroda. Ove Židovi Italije potpisuju u potpunoj svijesti svojih dužnosti kao italijanskih građana i uvjereni, da se u Palestini ne će desiti ništa, što bi moglo krnjiti prava nežidovskih za- jednica, koja je našla izražaja u biblijskome propisu, koji nalaže ljubav prema strancu, jer — veli on — i vi bijaste stranci u zemlji egipatskoj, i prema opetovanjima izjavama predstavnika židovstva, u istnu je posve nemoguće, da bi pučanstvo dru- gih rasa ili drugih vjera dospjeli u pod- redjen položaj prema židovskim stanov- nicima. Židovstvo u svojoj idejnoj kon- cepciji i u svome duhu čovječanskog bratimstva, sankcioniralo je potpunu jed- nakost pred zakonom za svakoga bilo građanin bilo stranca druge vjere ili rase, koji bi boravio u Palestini. Židovstvo, vra- tivši se u svoju staru zemlju, poštivat će ideju i vršenje vjernika monoteističkih vjera proizašlih iz biblijskog uziranja i podredit će se svim odredbama, koje će se sankcionirati po ligi naroda za brigu oko svetih mjesta, poštivanih po hrišćan- skom i muslimanskom svijetu.

Židovi Italije, ne smećući s uma ideale plemena, koji nijes i oprečni s privrženosti, za koju su pružali uvijek i na bezbroj načina dokaze, prema zemlji u kojoj žive, traže od aliiranih i asociiranih vlada, da zadojeni ide- jama slobode, koje su osnovka svakoga gra- đanskoga poredka, ostvare prijedloge, koje su Nahum Sokolow i dr. Weizmann predložili vijeću desetorice u četvrtak 27. februara, koji ne diraju prava i političkog stanja, što ga Židovi uživaju u raznim državama. Sa- glasno s tim programom Židovi Italije traže, da se Palestina prizna židovskim narodnim domom prema izjavama antan- tinskih vlada i prema noti markeza Imperi- jalija u ime vlade Italije i prema prijed- lozima cionističkih delegata.

Ali židovsko se pitanje ne bi moglo smatrati potpuno riješenim, ako se zajedno s ustanovom narodnoga doma u Palestini ne bi skrbrilo, da se Židovima, koji žive u velikim masama u istočnoj Evropi i u balkanskim krajevima, dadu kao i ostalim etničkim manjinama prava narodnih manjina, koja bi im obezbijedila punoći njihovih građanskih i političkih prava i njihov specifički duševni život prema prijedlozima što ih je odbor židovskih delegacija kod konferencije mira podastao.

Uzdajući se, da će aliirane i asociirane vlade priznati na taj način prava židovskoga naroda na njegovu slobodnu i sigurnu egzistenciju i svjesni, da će one tako unaprijediti ne samo mir Izraela nego i mir svijeta, odbor židovskih općina Italije, federacija Cionista Italije i federacija rabina Italije šalju u ime Židova građana Italije i Židova razasutih svijetom svoj odani pozdrav i izraz svoje duboke zahvalnosti.

*

I dok se tako cijelim svijetom, gdje nije zamro ponos u židovstvu, očituje divna solidarnost svih struja, u nas se ovdje grčevito otimlju zagrljaju te solidarnosti i budno paze sitni duhovi, da ne bi došlo ni do zajednice Židova u našem kraljevstvu

i omeću svako nastojanje, koje ide za manifestovanjem solidariteta. Židovstvo njihovo prestaje na granicama njihovih općina i biva u tim granicama sve to jalo- vije, sve to beživotnije.

Iz židovskoga svijeta.

K političkom položaju. (Po izvještaju dra. Thona). Dr. Thon, delegat židovskog narodnog vijeća u zapadnoj Galiciji na konferenciji židovskih narodnih vijeća u Parizu vratio se na kratko vrijeme i izja- vio je na konferenciji cionista zapadne Galicije i raznim novinskim izjaviteljima o stanju i izgledima naše stvari u Parizu slijedeće:

Pitanje Palestine je u zadnjem svom stadiju i odlučit će se doskora, pa se mo- žemo samo dobarome nadati. U jednom javno-pravnom dokumentu, koji će se do- skora dovršiti, bit će ustanovljena prava i dužnosti Engleske kao mandatorne sile i cionističke organizacije. Kod izrađivanja tog dokumenta sudjeluje kao zastupnik ci- jonističke organizacije naš sumišljenik profesor Frankfurter.

Granice Palestine bit će veoma povoljne. Sežu na sjeveru do Sidona i Libanona, na jugu preko El-Ariša skoro do egipatske granice, na istoku do hedžarske željeznice, a na zapadu do mora.

Pregovori o pravima Židova kao narodnih manjina u Evropi vodi: Comité des délégués juives ausprés de la conférence de la paix i isti je predao memorandum u kojem su formulirani zahtjevi židovsko-narodnih manjina u istočnoj Evropi. Zastupnici poljskih Židova u Parizu gg. Dr. Thon, Dr. Brande i Lewite, te Nahum Sokolow u vezi su sa poljskim diplomatskim zastupstvom na mirovnoj konferenciji. Pregovori se vode s mnogo ozbiljnosti. Poljski zastupnici g. Grab- ski, generalni tajnik poljske delegacije u Parizu, g. Kozički i ostali zastupnici ve- likih partija u Poljskoj i nac. demokrate i socijalisti, koji sudjeluju pregovorima napustili su u većini misao, da se silom asimiliraju poljski Židovi. Ipak se nekoji, osobito lijevica nada, da će se ovi dobro- voljno asimilirati. Stoga su naši zastupnici predali detaljirani program židovsko-narodne autonomije i zahtjevaju priznanje židovske narodnosti u Poljskoj. Do putovanja dra. Thona održalo se šest du- gih sjednica, nu zaključci još nijesu stvo- reni. Naskoro putuje dr. Thon opet u Pa- riz da sudjeluje pregovorima.

Prava Židova u diaspori. Kopenhaški cionistički ured javlja: Dopisnik »Reu- tera« izvješćuje iz Pariza, da je vijeće če- tvorice na mirovnom zboru imenovalo po- sebnu komisiju, koja se sastoji iz Ber- thelot, Marley-a, Millera i Mar- tina. Svrha je ove komisije, da izrađuje ugovore za zaštitu manjina u novim drža- vama, koje su stvorene iza rata i u starim državama, koje su dobile novih teritorija.

Prvi od ovih ugovora je dogotovljen i otposlani poljskoj vladi. Ugovor sadržaje uvodno sve općenite odredbe glede sticanja poljskog državljanstva kao i odredbe za sprečavanje mimoilaženja naredaba na štetu jedne narodnosti ili vjere. Ugovor sadržaje nadalje naročiti pasus o Židovima, u kojemu se Poljskoj osobito preporuča do-

bar postupak sa židovskim narodom. Ugo- vor zajamčuje Židovima porabu svoga vlastitoga jezika, izvršenje vjerskih običa- kao i uzdržavanje vlastitih škola. Izbori ne smiju se nazpisati na subotu. Savez naroda garantuje za izvršenje odredaba ugovora.

Slični ugovori predložit će se Jugo- slaviji, Čehoslovačkoj i Ru- munjskoj.

Poljska priznaje nacionalna prava Ži- dovima. Haag, 29. maja. Židovski dopisni ured javlja: Ugovor između entente i Polj- ske primljen je po poljskoj delegaciji. Po njemu priznavaju se Židovima njihova na- cionalna prava u potpunom opsegu, zabra- njuje se njihovo potlačivanje, dozvoljava im se služenje vlastitim jezikom, te zabra- njuje izbori u subotu.

Engleska zaštita Židova u Poljskoj. Izgleda, kao da su zapadne vlasti, a oso- bito Engleska, došle do spoznaje, da je uslijed držanja Poljaka spram Židova po- trebna određena intervencija. Poznato je, da mirovni ugovor sadržaje pasus, po ko- jem će narodne manjine u Poljskoj doći pod zaštitu saveza naroda. Karakteristično je po javno mišljenje u Engleskoj, da se »Times« zauzima za široku au- tonomiju židovskoga naroda u Poljskoj. Tako je objelodanila 22. maja opsežan članak Israhela Cohena, koji je proboravio više tjedana u Poljskoj po nalogu engl. cion. organizacije, te opuno- ja kao i uzdržavanje vlastitih škola. Izbori tentični materijal o pogromima. U tom članku crta Cohen opširno bezbroj ugnje- tavanja i nepravice, kojima je žid. narod na svakom koraku izručen, te osim toga saopćuje pojedine točke žid. zahtjeva.

Židovi u Poljskoj ne traže autonomiju u potpunom opsegu, već samo pravo, da vlastite svoje poslove kao dio cjelokupnog židovstva riješe, a da pri tome ne dođu u konflikt s dužnostima spram države, ili čak da time oštećuju državne interese. Ti se zahtjevi slažu dakle sa zahtjevima Po- ljaka u Ukrajini. Cohen upozoruje na to, da bi se samouprava imala protezati na pitanje religije, odgoja, kulturnih agenda dobrotvornih institucija i javnoga zdrav- stva. Od komunalnih drž. prihoda mora se stanoviti postotak privesti žid. institu- cijama, u parlamenat, u vladu, u manipu- lacijone službe moraju se pripustiti Židovi, te osnovati državno tajništvo za židovske poslove. »Times« u uvodniku zauzima sli- jedeće stanovište spram navedenih zahtje- va: priznaje, da se sa Židovima u Poljskoj u posljednje vrijeme postupalo užasno. Poljska, veli »Times« nadalje, zahvaljuje svoj postanak liberalnim idejama, te bi bilo jednako ocoubivstvo, kad bi sada pri- ječila druge, da te ideje provede u praksu. Židovi u zemljama osim Palestine mora da su oprezni pri postavljanju narod. zah- tjeva, no religioznu, kulturnu i ekonomsku autonomiju u Polj- skoj valja zagovarati. Savez naroda od- govoran je za pravedan postupak s Židovi- ma u Poljskoj. Stoga bi morao zastup- nik saveza naroda u Poljskoj izvješćivati i bditi nad poli- tičkim i socijalnim položajem narodnih manjina, te predla- gati, kako da se eventualne ne- podobštine odstrane. Velesile ima- le bi po »Timesu« pravo i dužnost, da tra-

že pravednost u teoriji i praksi obzirom na zastupstvo manjina u saboru.

I »Daily News« se opširno bavi događajima u Poljskoj. Preporuča državnom podtajniku Harmworth-u, da se pozabavi Cohenovim izvješćem. 21. maja primio je Harmworth ponovnu interpelaciju o masakrima u Pinsku i Vilui.

Židovsko pitanje u mirovnom ugovoru. Raširena vijest, da u mirovnim uvjetima, koji su predani Njemačkoj, nije ni spomenuto židovsko pitanje, nije ispravna, kako to javlja cionistički biro u Kopenhagenu. U dijelu ugovora koji se odnosi na Poljsku veli se:

»Poljska vlada izjavljuje se suglasna s time, da u ugovoru sa velikim silama ustanove odredbe, koje ove sile smatraju potrebnima, da se naime zaštite interesi onih stanovnika Poljske, koji se od većine razlikuju rasom, jezikom i vjerom«.

Dosada još nije ustanovljeno, koja će se prava u ugovoru s Poljskom fiksirati. Komite židovskih delegacija nastoji da ishodí narodna prava.

Položaj Židova u Čehoslovačkoj. Kopenhaski cionistički ured javlja: Položaj Židova u Čehoslovačkoj biva sve kritičniji. Novinstvo dnevno huška u člancima protiv Židova. Sistematski otežavaju i ograničuju se životni uvjeti za Židove. U zadnje doba opaža se, da velika udruženja provadaju gospodarski bojkot protiv Židova. Židovskim se firmama uskraćuje uvoz sirovina, a zabranjuje im se izvoz gotovih fabrikata. Mnoge židovske egzistencije stoje pred ruinom. Židovski se činovnici otpuštaju, ma da imaju najbolje kvalifikacije.

Još gore stoje stvari u Slovačkoj, gdje se Židovima oduzimaju koncesije i licence. Pod izlikom, da to traži »procentna norma«, sprečava se zanatlijama vršenje njihovoga zanata. Materijalna šteta koja je time nanešena Židovima, iznaša oko jedne milijarde kruna.

Zvanično podstrekavanje na pogrome po rumunjskoj vojsci. Prema vijesti »Avantia« upravio je zapovjednik rumunjskih trupa, general Chivulescu, na rumunjsko pučanstvo jedan apel, u kome ga poziva na pogrome, a taj je poziv urodio plodom, kako se to vidi po posljednjim židovskim masakrima u Ukrajini. U apelu se medju ostalim kaže, da boljševike u Ukrajini vode Židovi, a njihovi emblemi jesu zvijezda s Mojsijevim znakom (!). Zato »draga braćo hrišćani, ustanite kao jedan i ispred krvavog Spasitelja operite sveti krst s nedužnim suzama udova i sirota. Hrišćani pobjednici, molite Boga i operite oskvrnjeni krst po Judi Židovu i po njihovim izdajnicima.«

»Avanti« na to nadovezuje, da su između onih, koji upravljaju sovjetskom republikom u Rusiji, Židovi u apsolutnoj manjini. Židovi su Trockij i Zinovjev, ali nijesu Lenjin, Čičerin, Lunačarski, Tomski i Rikav. Na osmom kongresu komunističke stranke u Moskvi bilo je 62% predstavnika velikoruskog podrijetla, a 16% židovskog podrijetla, ostalo su bili Leti, Ukrajinci i Litvini.

Josef Reinach i »Alliance Israélite Universelle«. Povodom jedne bilješke pod napisom »Od Josipa Reinacha do krsta«, izašle u tjedniku »Israel« (Rim), a u kojoj se osvjetljuje saradivanje Reinachovo

s Polybom i kardinalom Mercierom u ime vjere, a u istinu u ime imperalističkih težnja Franceske u pogledu Palestine, šalje tajništvo Alliance redakciji napomenutog tjednika dopis, u kome se ograđuje protiv tvrdnje, e je Reinach eksponent Alliance. Alliance se dakle odriče g. Reinacha, dok su neki naši krugovi ovdje smatrali nužnim, da grade iz njega autoritet protiv »gluposti« cionizma.

Udruženje „Pro — Israele“ o židovskome pitanju. »Pro Israele«, savez Nežidova u Italiji, zaključio je u sastanku od 22. maja, nakon rasprave o sadašnjem narodno-političkom položaju Židova, da pospiješi zadovoljavanje zahtjevu Židova na Palestinu uz takove udezebe, koje će židovskome narodu dati čvrste garancije za sigurnu budućnost te da se židovskim skupinama u novoudešenim ili povećanim državama, u kojima žive razni narodi, dadu prava narodnih manjina, pri čemu neka ne mimoidju velike židovske skupine u Solunu, Sibiru i Carigradu.

Ovaj dnevni red saopćen je cionističkoj organizaciji i odboru židovskih narodnih vijeća kod mirovnoga zbora. („Israel“ Rim).

Velika skupština u Parizu za židovske zahtejeve. 3. maja bila je u Parizu velika javna skupština pod predsjedništvom predsjednika Lige za čovjekova prava, Ferdinanda Buissona. Preko 2000 ljudi živahnim je oduševljenjem odobravalogovorima Buissona, Herolda, dra. Reicha, Mockina, Braunsteina i drugih o židovskim narodnim zahtjevima. Prihvaćen je dnevni red, u kom se zahtjevaju narodna prava za židovski narod u ime čovječnosti, jednakosti naroda i bratstva.

Protest protiv zakona o naseljivanju. Beč, 2. juna. Česi će prosvjedovati protiv zaključka, koji je stvoren u narodnom predstavništvu, a koji radi proti pravu naseljivanja. Prema ovome zaključku mogle bi se naseliti samo osobe njemačke narodnosti. Česi predat će prosvjed savezu naroda, jer se ovim zakonom vrijeđa pravo jednakosti naroda i vjera, a to se protivi međunarodnom pravu. Protiv zakona glasovali su socijaliste, Česi i cioniste.

Iz cionističkoga svijeta.

Aron Aronsohn. Iz Londona stiže nam tužna vijest, da je Aron Aronsohn kod lijeta iz Londona u Paris smrtno unesrećen. Vijest o tragičnoj smrti poznatog vođe cionističkog mladog jišuba izazvat će duboku bol u cijelom židovstvu. Židovski narod gubi u njemu jednoga od svojih prvaka, koji je sav svoj život stavio u službu naroda, nestaje ga u času, gdje stojimo pred ostvaranjem cilja, za koji je Aronsohn neumorno radio, te kad bi najviše trebali njegovu spremu i nesavladivu ustrajnost. S Aronsohnom gubimo najpoznatijega i najspremnijega agronoma, koji je u znanstvenom svijetu svojim radom stekao veliko priznanje. Poznato je, da je on našao u Palestini pražito, a za vrijeme rata našao je na sinajskom poluotoku vodu i time — kako engleske novine pišu — znatno doprinio uspjehu generala Allembya-a. Odrasavši na palestinskom tlu, proveo je sav svoj život u radu za zemlju svojih otaca, te je bio jedan od najboljih poznavatelja Palestine.

S palestinskom kolonizacijom ostat će vječno spojeno ime Arona Aronsohna.

Aronsohn pošao je prije kratkog vremena u posebnoj cionističkoj misiji iz Pariza u London. Iz Londona pošao je 15. maja aeroplanom u Pariz da ponese sa sobom važna pisma za mirovni zbor. Unatoč lijepoga i mirnoga vremena izgleda, da je aeroplan nastradao kod lijeta preko kanala. Listovi, koje je ponio sobom, nađeni su na obali kod Boulogne. Cionistički krugovi u Londonu nadali su se, da se Aronsohn ipak spasio na kakovu lađu, pa kako se dosad nije moglo o njemu ništa saznati, izvjesno je, da je nastradao. Smrt je njegová strašan udarac za židovski narod. Svi židovski listovi i cijelo englesko novinstvo pišu o njegovoj smrti. »Manchester Guardian« u oduljem članku ističe pored ocjene znanstvenog rada i osobite zasluge Aronsohna za englesku stvar. Aronsohn uživao je osobito povjerenje Engleske.

CIONISTIČKI ZAHTJEVI PRED OSTVARENJEM.

Stockholm, 3. juna. (Posebni brzojav). Prema vijestima »Jewish Times«, primio je prof. Frankfurter pismo od predsjednika Udruženih država Wilsona, u kojem ovaj izjavljuje, da cionizam stoji pred ostvarenjem svojim. Nije nikakova promjena kod vevlasti u pitanju cionizma nastala, pa nema ni razloga za daljnju kusiju. —

Pismo sličnoga sadržaja primio je i prof. Weizmann, od Lloyd Georga.

MIROVNI ZBOR O ŽIDOVSKOJ DRŽAVI.

Stockholm, 3. juna. (Posebni brzojav). Razni izvori iz Londona javljaju nam, da je mirovni zbor odlučio Palestinu učiniti židovskom državom, a ne narodnom državom ili zajednicom pod engleskom kontrolom.

»Jewish Times« od 24. maja piše: jučer stigle su u London vesele vijesti o Palestini, koje će razveseliti sve Židove. Židovska država u Palestini nije više tek vjerojatnost, već je postala zbiljom. Ne možemo više sumnjati u to, da su sve uznemirujuće vijesti, koje su zadnje vrijeme širili protivnici cionizma, bile bez ikakvoga opravdanja. Zadnji zaključci alijansi o podjeli turskih teritorija zadržavaju i odredbu, da Palestina ima postati židovskom državom pod engleskom kontrolom. U ispravnost ove vijesti ne možemo više da sumnjamo, jer je istodobno javljaju razne novine. Od vanrednog je značenja i činjenica, da se u svim brzojavima govori o židovskoj državi u Palestini, a ne spominje se više kao prije židovska narodna domaja (home) Kako nam javljaju iz Pariza, ne će se uslijed ovih zaključaka poslati posebna komisija u Palestinu, jer je cionizam prodro sa svojim zahtjevima, pa daljnja istraživanja postala suvišna. S istih razloga napustio je za sad namjeravani put u Palestinu, prof. dr. Weizmann, te se vraća u Pariz.

Iz Palestine.

Regulisanje useljivanja u Palestinu. Palestinski ured cion. organizacije u Londonu objavljuje:

Prema zaključcima cion. konferencije u Londonu započelo je emigracioni departement:

1. osnivanjem pograničnoga ureda u Kopenhagenu u svrhu organizacije i regulisanja iseljivanja iz istočne Evrope.

2. osnivanjem istoga ureda u New-yorku za sjevernu i Južnu Ameriku.

3. osnivanjem istoga ureda u Londonu za Veliku Britaniju, Južnu Afriku i britske kolonije.

4. organizovanjem središta za useljivanje u Palestinu.

5. otvaranjem informacionih ureda za iseljenike u svim zemljama, kojima emigranti prolaze.

6. da pruži stanovite prednosti onim iseljenicima, koji će se podvrći odredbama emigracionog departementa u pitanjima useljivanja.

7. da pripravi ugovore s parobrodarskim društvima.

Nadamo se, da ćemo uskoro biti u stanju priposlati zemaljskim organizacijama formulare za registriranje iseljenika.

Ujedno ćemo vam objaviti općenite smjernice za osnivanje i vođenje informacionog ureda.

Sve zemaljske organizacije, u kojima se već provodi registriranje onih, koji se žele iseliti u Palestinu, umoljavaju se, da odmah pripošalju izvješće o dosada provedenom registriranju.

Pregradnja u Palestini. Pregradnja u Palestini napreduje velikim koracima. Ponašaj prije bi osnovano društvo za vodogradnju s naročitom svrhom, da što bolje iskoristi palestinske vode prema potrebama pučanstva. Do sada bijaše na tome polju u Palestini veoma malo učinjeno, tako te će ovo iskorišćivanje rijeke i jezera mnogo pridonijeti žvljem razvitku prometa, boljoj mogućnosti zarade, a napose u velike razvitku i procvatu ribolova. Istodobno se osniva mornarska škola, a napose se uče ribari grupimice svome zanatu na kome će temeljiti svoju budućnost. Uspjelo je osnivati take družbine u blizini Haife, Jaffe i Kineret-a na Tiberijskom jezeru te nedaleko kolonije Hedera. Prva veća družbina židovskih mornara nastanila se u luci Jaffe. Zemljište i potrebne zgrade podiže joj barun James Rotschild i Ika (Jewish Colonisation Association), a na čelu joj je inženjer Gurević. — Iz Amerike je stigla komisija na državnom parobrodu »Mongolija« te je sa sobom donijela veliku množinu živežnih namirnica i inih potrebitina (3 milijuna rifa ljetnoga i milijun rifa zimskoga platna, 100.000 vunenih pokrivala, 1500 kreveta, raznoga namještaja za bolnice, 250 šivaćih strojeva itd.), a da bi se ove stvari na potrebna mjesta lakše razaslali mogle, dovezeno je na parobrodu i 220 automobila. Budućnost se Palestine temelji na praktičnome radu, koji se mora unaprijediti opće-korisnim uredbama. Higijenski odio cionističke komisije izrađuje program za sve kolonije. Taj se program temelji na opažanjima peborice liječnika, koji proputovaše sve kolonije počamši od Tiberijskog jezera pa sve dolje do Gaze. Posvuda se osnivaju bolnice a na sve strane se razasliju leci, da upute narod u liječenje malarije i očnih bolesti. — Izgleda, da su za ovoga rata najviše štete pretrpjele velika divna kolonija Petah Tikva i male radničke kolonije An Ganin i Kafr Saba. Popravljaju se oštećene kuće i zdenci i podižu se nove zgrade, a novac se namiče od t. zv. Restau-

rationsfonda (fond za obnavljanje), koji se skuplja u Engleskoj, Holandiji, Americi i Sjevernoj Africi. Najveći dio toga fonda (70%) upotrebljava se u Jerusolimu za održanje raznih inštituta i bolnica te za dijeljenje potpore udovicama, ratnim invalidima i velikom broju (3000) siročadi. Sve se skoro bolnice i sirotišta podvrgoše uslovima uprave. — Izgradnja Jerusolima po naertu generala Allembey-a i jerusolimskog gradskog vijeća nastavlja se punom parom.

Iz Jugoslavije.

Sida Weiss. Drugog dana ševuota u jutro iznenadila naš je sve nevjerovatna vijest o smrti vrijedne mlade sumišljenice, Sida Weiss. U cvatu mladosti, tek joj je bilo 20 godina, pada žrtvom teške bolesti. Sa smiješkom na licu ostavila je život, koji je tek počela da živi. Djevojka, urešena svim krijepostima; uzor-kćerka; duša dobra kao dobar dan; gorljiva Židovka, biće puno smisla za sve što je lijepo i uzvišeno o je bila Sida Weiss. Gdjegod je boravila, svojom je veselom i blagom ćudi širila sretno i ugodno raspoloženje. A kad je valjalo raditi za dobru i plemenitu stvar, eto je opet gdje neumorno, ustrajno i radosno vrši svoj posao. Naročito se mnogo s ljubavi bavila sa uzgojem i izobrazbom židovske djece i djevojaka ponajviše u Bnot Cijonu i ferijalnoj koloniji.

Mnogobrojne drugarice, učenice, kao i svi oni, kojima pokojnica bijaše mila i draga i koji su cijenili njezin rad, okupiše se 6. juna da isprate Sidu Weiss do groba. U kući žalosti izrekao je žalobni govor rabin prof. dr. G. Schwarz, a na groblju je predsjednica Bnot Cijona, Mirjam Weiller, uz sveopće jecanje, izrekla ganutljiv posljednji pozdrav dobroj drugarici. U ime žid. omladine oprostio se s pokojnicom Braco Poljokan. Nad otvorenim grobom otpjevao je mješoviti zbor tužaljku »Šivisi«. S neutješivim roditeljima, koji gube jedinicu kćerku, tuguju svi oni, koji su poznavali pokojnicu. Čast njezinoj uspomeni, Zihrona livraha!

Općinski izbori u Požegi. Pred nekoliko tjedana obavljen je izbor općinskog odbora, te je jednodušno prihvaćena lista na cionističkih kandidata. Izabran je sljedeći odbor: predsjednik dr. B. Löwinger, predsjednik mjesne cionističke organizacije, zamjenik predsjednika A. Fischer, tajnik J. Frim, blagajnik J. Schillinger, odbornici: O. Adler, dr. O. Brichta, L. Davidović, A. Heinrich, dr. S. Steimer, M. Sternberg i S. Taussig. Prema tome su u odboru 8 građanskih cionista, 2 palestincionista i 1 židovski narodnjak.

U svojoj sjednici od 22. aprila o. g. prešao je odbor općine nakon saopćenja rezolucije zagrebačke izraelitske bogoštovne općine na dnevni red, smatrajući tu rezoluciju zaključkom neovlaštene korporacije, koja ne ima prava da govori u ime židovstva.

Javno predavanje u Požegi. Ferijalni klub židovskih akademičara i abiturijenata u Osijeku ponukan mjesnom cionističkom organizacijom u Požegi priredio je pred nekoliko tjedana informativno i agitaciono predavanje. Predavanju prisustvovalaše gotovo svi slojevi građanstva,

a osobiti interes pokazali su socijaliste.

G. Miroslav Lederer predavao je o cionizmu uopće, te je jezgrovitim svojim Nikola Tolnauer govorio je »o političk razlaganjem pobudio najbolji dojam. G. kom cionizmu i o aktualnoj politici u Jugoslaviji«. Nemoguće je obzirom na prostor lista, da i u najmarkantnijim crtama razložemo sadržaj ovoga savršenoga govora. Obilatim pljeskom i oduševljenim poklicima zahvalili su Požežani govorniku za njegov trud.

Prigodom predavanja sakupljena je svota od 300 K za palestinsku ekspediciju.

Sastanak brodskih cionista. Dne 13. travnja o. g. priredila je literarno-zabavna sekcija mjesne cionističke organizacije sastanaka, na kome je bilo prisutno oko 150 članova. Sastanak otvorio je predsjednik sekcije M. Albachary, a program su ispunili sumišljenik kr. kotarski veterinar Ferdo Švrliuga lijepim referatom »Židovstvo sadašnjosti«; stud. med. Lav K u n deklamovao je Rosenfeldove pjesme, a dr. Otom Spiegler pjevao je uz pratnju glasovira (sum. gdjica. Paula Sessler) nekoliko židovskih pjesama. Nakon programa razvila se nevezana zabava s plesom.

Vjenčanje. Ovih dana vjenčao se naš sumišljenik dr. Adolf Benau, senijor Bar Giore s gdjicom. dr. med. Ernom Hofman, seniorkom Bar Giore. Našim sumišljenicima srdačno čestitamo!

Osobna vijest. Naš sumišljenik dr. Isidor Herman ordinira i ove godine u kupalištu u Lipiku. 112

Iz omladinskog pokreta.

RADNI PROGRAM SAVEZA ŽIDOV-SKE OMLADINE DRŽAVE SHS.

Iznosimo ovime radni program, koji ćemo predložiti na omladinskom sletu u želji, da bude podloga stvarne diskusije u »Židovu«. Omladina bit će informirana, a mi ćemo eventualne stvarne predloge uvažiti i popuniti njima ovaj program.

»Judea«, »Bar Giora«.

I. Načela.

Židovska omladina Jugoslavije teži za unutarnjim učvršćenjem svoje narodne svijesti, radi na svom kulturnom preporodu u znaku židovske kulturne renesanse i suzbija svoje dosadanje bivstvovanje moralno i fizičko, kao posljedicu nezdravoga socijalnoga položaja. Židovska omladina kao najborbeniji nosioc ideala svojega naroda, želi da uzradi oko ostvarenja općih narodnih zahtjeva, da se stvore uvjeti, potrebni za postignuće spomenutih borbenih ciljeva. Smatrajući cionističku ideju najpodesnijom osnovom za svoj preporod, kreće se omladinski pokret u okviru programa, kojemu je temeljna ideja: preporoditi se u jaku, zdravu generaciju, odbacujući dosadanje životarenje prelazom od priznaje do potpunoga spoznanja židovstva.

Kao polje rada imaće omladina u prvom redu sebe, a u drugom onu braću svoju, koja ne nadoše još put svojem narodu.

Poznavajući povijest svoga naroda vidimo u židovskoj narodnoj ideji dragocjenu baštinu naših predaka, te smo čvr-

sto uvjereni, da će njeno učvršćenje biti na korist kulturnom čovječanstvu, ideji zblizjenja naroda i pobijanju nacionalnog šovinizma. Narodna nam je svijest borbeno sredstvo za obistinjenje naših ljudskih idejala. Njen odraz borba za narodnu domaju u Erec Israelu i za narodna prava u galutu. — Omladina će nastojati, da stvori sebi onakovo naziranje na svijet, koje će biti temelj socijalnom ozdravljenju židovskog naroda. Dosljedni ovom naziranju na svijet, želimo da se odgoj židovske mladeži udesi u težnji za moralnim i fizičkim preporodom. Moralni preporod, koji će podizati nove etičke vrednote, a uništiti stare lažne i nametnute, zahtijeva i fizički preporod. U zdravom, jakom tijelu — zdrava duša!

II Putevi.

Omladinski pokret obuhvaća židovsku omladinu od 11. do 30. godine. Očituje se u različnom obliku prema dobi omladinaca.

U dobi od 11. do 15. godine posvećuje se najveća pažnja tjelesnom odgoju. Pojedini stariji omladinci skupljaju oko sebe mlade ove dobi, pa ih vode u prirodu, gdje će održavati sportske vježbe i igre. Kod sastava ovakvih malih rojeva odlučuje osobna simpatija. Sasvim neprisljerno se roj sastaje, priređuje svoje igre i vježbe, a stariji drug im je prijatelj, koji ih svjetuje i koji će se sasvim uživjeti u njihovu ideologiju, izbjegavajući svaki oštri nastup ili očitu tendenciju. Za igre pjevaće se židovske pjesme, koje će opet sasvim neprisljerno podučavati koji stariji omladinae. Pojedini ovi omladinci članovi su većih sportskih društava, pa će se između mladačkih rojeva razviti plemenita utakmica u vrsnoći vježbanja, ljepoti igara, otkriću lijepih mjesta u prirodi i t. d.

Više rojeva složiće se, da se naročito za vrijeme školskih praznika posvete obradivanju zemlje, te će se na takav način moći privesti poljskom radu (i uopće tjelesnoj pripravi) oni, koji se kane preseliti jednom u Erec Israel. Biće nužno, da se mladež tom prilikom uputi u geografiju, gospodarstveni i kulturno-prosvjetni rad u Erec Israelu. Ako je mladež gradska, polazi na selo, pa upoznaje ratarski život. Obavlja sve moguće ratarske poslove, jede priprostu hranu, diže međusobno čuvstvo zajednice i pripadnosti. Ovi časovi sprovedeni u prirodi djelovaće i na izbor budućeg zvanja omladine, pa će u njemu rano probuditi ljubav za poljsko-gospodarstveni život, šumariju i t. d.

Usporedno s tjelesnim odgojem napreduje i duševni. U tu svrhu nije potrebno osnivanje društava u većem stilu. Rojevi razviće se u duševne zajednice. Kako spomenusmo, kod vježba i igara u prirodi pjevaju se židovske pjesme. U zimsko doba sastaje se roj kod kojega omladine u tu svrhu. Uče se židovske pjesme na izust na jevrejskom jeziku ili u srpsko-hrvatskom prijevodu. Više rojeva dogovori sastanak, pa se ove pjesme deklamuju i pjevaju. Jevrejska će pjesma pobuditi interes za jevrejski jezik, pa će i najmlađi omladinci zahtijevati od starijih drugova, da ih pouče o početima jevrejskog jezika. I tako će ovaj krug upoznati jevrejski rječnik konkretnih predmeta svoje okoline. Pojedini napredniji drugovi povešće

jevrejski razgovor, a slatka riječ jezika praotaca pobudiće u svakom želju da se uzmogne njime služiti. Poslije igara i sastanaka, priča koji stariji omladinae priče iz biblije ili židovskog života uopće, pa o pojedinim zgodama i velikanima naše povijesti. Preporuča im knjige, pa će i sami pričati među sobom ove priče i raspravljati o njima.

U dobi od 15. do 19. godine nastavlja se započeti tjelesni i usavršuje duševni židovski odgoj. Pojedini rojevi složiće se u stalna sportska udruženja. Igre se i vježbe počinju dijeliti na tjelesnu njegu, sport, laku atletiku, gombanje, ritmičku gimnastiku i t. d. Upriličuju se izleti u većem stilu u obližnja mjesta boravišta. Dolaze u doticaj s omladincima ovih mjesta, a bit će i sportskih utakmica. Jedni će od drugih poprimiti što je bolje. Obradivanje tla shvaća se u ovoj dobi ozbiljnije. Svaki omladinae žrtvuje određeni dio vremena, koje nije vezan uz školu ili privredno zanimanje, radu u prirodi. Pojedinci se zanimaju i za teoretsko poljsko gospodarstvo. Ovi će u zimskim tečajevima pripovijedati o tome šta su naučili vršnjacima i mladim svojim drugovima.

Razumljivo je, da se u ovoj dobi omladinci bave židovskom poviješću i literaturom, ali se izbjegava preveliki duševni rad, jer je na uštrb fizičkom razvitku. Intenzivno se uči jevrejski jezik. U većim gradovima, gdje su ustrojeni jevrejski tečajevi, židovska mladež treba da ih marljivo pohađa. Nastoji se u krugu drugova govoriti jevrejski. Zaostali uče od naprednijih. Omladinska udruženja različitih mjesta dopisuju se jevrejski. Uz izučavanje povjesti, židovske umjetnosti (slikarstva, kiparstva i arhitekture) goji se osobito židovska glazba. Nema nijednog sastanka omladine bez židovske pjesme. Daroviti pjevači i svirači održavaju redovita sijela za gojenje židovske glazbe. Na onim sijelima, koja se održavaju 1—2 puta u mjesecu, čitaće se i literarni proizvodi omladinaca. Ova sijela nadomještavaju suhoparne društvene sastanke, pune besplodnih rasprava, debata i praznih govora. Napušta se negativni rad. Na njegovom mjesto stupa pozitivni, ma kako sićušan bio prvo vrijeme. Oni omladinci, kojima nije omogućeno, da pohađaju srednje škole, moći će u svom krugu proširiti svoju opću naobrazbu. Glavna je oznaka ovih udruženja razvijanje narodne svijesti međusobnih prijateljskih čuvstava, jednakosti, jačanje duha zajednice i solidarnosti.

Velika je zadaća omladinaca od 19. do 30. godine. Svaki put, kad smo spominjali »starije«, mislili smo na nje. Oni daju poticaje za osnivanje rojeva, zajednica, društava i udruženja, u kojima će živjeti istinski duh omladine, koji se očituje u poletu, preziranju napora i pogibelji, ljubavi prema bližnjemu i susretljive društvenosti. Kao savjetujuć stariji prijatelji oni polaze u krug mladih svojih drugova, te će ih voditi prijateljski i neopazice. Oni će se puni odricanja, jakom voljom i neumornom energijom usavršiti u navedenim zahtjevima, te će tako stečena iskustva predati svojim mladim drugovima. U ovoj dobi omladina prima i razvija doneke zrelosti političku orijentaciju, te živo učestvuje u političkoj borbi kao najradikalnija skupina svoje političke zajednice.

Osobito je važna zadaća ženske omladine u dobi od 16. godine dalje. Ona se bavi našom najmlađom djecom. Ono, što djeca ne nalaze u obitelji i osnovnoj školi, neka im dade židovska omladina. Šetnje u prirodu, dječje predstave i igre, poučni razgovori, najbolje su sredstvo da dječica uzljube starije svoje sestre i braću. Ovaj uski saobraćaj s djecom stvara zdrave temelje za omladinski pokret. Teška je ovo zadaća dok nemamo našu narodnu osnovnu školu, ali je izvediva uz požrtvornost koja se zahtijeva od židovske omladine. Najbolje će poslužiti ovoj svrsi osnutak dječjih zabavišta i vrtova, te ferijalnih kolonija, u kojima će se u židovskoj dječici rano probuditi čuvstvo pripadnosti velikoj židovskoj zajednici.

III. Sredstva.

U tom znaku i ovim načinom moraju židovska omladinska društva Jugoslavije zajedničkim i sistematskim radom uzgajati svoje članove A za ostvarenje cvog žvog idejala potreban je »Savez židovske omladine«.

Radni odbor kao eksekutiva saveza izdavaće smjernice za konkretni rad po navedenoj metodi, poticaje utemeljenje novih skupina, koje će uzraditi na omladinskom pokretu, biće u stalnom dodiru sa svim omladinskim udruženjima, te će nastojati oko međusobnog upoznavanja omladine različitih pokrajina.

Još pravodobno mraće Omladinski Savez posvetiti mnogo pažnje izboru zvanja. U tu se svrhu unutar Saveza stvara odsjek za izbor zvanja, kojem je svrha savjetovati mladež kod izbora zvanja.

Savez će biti u tjesnom dodiru sa židovskim općinama, te će potaknuti pitanje o reformi židovske osnovne škole u duhu, koji odgovara modernim židovskim odgojnim načelima. Dječja zabavišta, i ferijalne kolonije su također ustanove, koje će savez riješiti u sporazumu sa općinama.

Omladinski savez izdavaće omladinski list kao svoje glasilo, u kojem će raspraviti sva pitanja, koja se tiču židovske mladeži. Osobito će se pažnja posvetiti članovima odgojnih sadržaja uz članke o židovskoj školi, obiteljskom i društvenom životu, Erec Israelu i izboru zvanja.

Materijalna sredstva dobiće savez potporom Saveza Členista Jugoslavije, židovskih gradanskih društava i pojedinaca, te određenim prinosom pojedinih omladinaca. Ustupiti u savez može svako udruženje židovske omladine, koje se osjeća živim dijelom židovskog naroda. Dužnost je svakog udruženja a i pojedinca, da unapređuje interese saveza, da ispunjuje eventualne zadaće, koje mu je isti namijenio i da od vremena do vremena obavijesti savez o svom radu i napredku.

Sredšte je saveza u mjestu, koje će se na sletu odrediti.

Radni odbor, koji se sastoji od sedam članova, izabire se na omladinskom sletu.

Važna je zadaća saveza, saziv omladinskog sleta. Na omladinskom sletu održava se smotra o prošloj godini, izrađuje osnova o narednoj. Omladinci iz svih krajeva sastaju se, da se upoznađu, da ojačaju svijest doživljaja jedinstvenosti svojega naroda. Ovaj će dan pokazati omladini sircmaštvo sadašnjosti i bogatstvo budućnosti.

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda (Keren kajemet lejisrael) za Jugoslaviju.

Serha je Židovskog narodnog fonda da u Palestini kupuje i stiče zemljište, koje će ostati neotudjivim imetkom židovskog naroda. — Žid. narodni fond utemeljen se na V. cion. kongresu god. 1901. i posjeduje već oko 18. milijuna franaka. Prihodi neprestano rastu, a iznosili su god. 1918. oko 2 i pol mil. franaka.

Adresa za dopise: Petrinjska ulica br. 22 prizemno. Uredovno vrijeme od 9 do 12 prije podne i od 2 do 5 poslije podne. — Novac se šalje na Banku za trgovinu obrt industriju d. d. Zagreb, za račun Ž. N. F. s naznakom svrhe.

Saopćenje povjereništva narodnog fonda.

Radni odbor saveza cionista Jugoslavije nalaže svim mjesnim organizacijama, da sve akcije i zabave prirede u korist narodnog fonda. Bez dozvole radnog odbora ne smije se provesti nikakvo sabiranje, osim za narodni fond. Uz važnim slučajevima, dozvoljavaju se iznimno zabave, uz prethodni sporazum radnog odbora, u korist ine akcije, no i u tome slučaju mora se 10% čiste dobiti otstupiti narodnom fondu, budući je zaključeno, da se od svake žid. zabave priredene u imu svrhu ima na ulazninu 10% poreza nametnuti, koji pripada narodnome fondu.

Škrabice i samooporezivanje

U mnogim mjestima nisu povjerenici već dulje vremena ispraznili škrabice, a i samooporezivanje se vrlo slabo ubire. To su vrlo važne akcije pogotovo ova potonja, pa molimo naše povjerenike, da čim prije izvrše svoju dužnost.

Obračun dječjih sabirnih araka također još dobili nismo. U zadnje vrijeme opaža se u opće zastoju u provinciji, svota vrlo malo pridolazi. Moglo bi biti, da su naši marni i svjesni povjerenici smalaksali?! —

Na rad povjerenici, smalaksanja, malodušnosti u radu za našu stvar ne smije i ne može da bude.

Izkaz darova

za vrijeme od 21./V. 1919. do
2./VI. 1919.

Samooporezovanje,

Prijedor: Gustav Seidemann	15.—
Djakovo: Gustav Freundlich	36.—, po 10.—
Srećko Glesinger, Dr. Gustav Krauss, Olga Krauss, po 5.—	Edo Schwarz, Paula Schwarz, po 3.—
Ana Schwarz, po 2.—	Jelka Spitzer, Elza Münz
	83.—
Koprivnica: Poslao Otto Hirschler, po 5.—	Elsa Hirschler, J. Rosenberg, po 4.—
Mat. Winternitz, Šandor Reich, po 3.—	Jak. Hirschler, ml., po 2.—
Irena i Marta Hirschl, Otto Hirschler, Dr. A. Hirschberger, Zvon. i Lisika Kolman, Emil i Ferdo Reich, Milan Scheyer, po 1.—	Isidor Hirschl
	40.—
Bihać: Poslao Rafael Attijas: Raf. Attijas	24.—, po 6.—
Šabetaj Levi, Braća Altarac, po 2.—	Leon Kavezon, po 1.—
Josef Papo	39.—
Zagreb: Jak. Davidović	12.—
	189.—

Škrabice.

Zemun: Benj. Beherano	35.—, Jos Elias
	12.—, 47.—
Tuzla: Po Luisi Zaloscer: H. Thau	10.—, L. Zaloscer
	50.—
	107.—

Zlatna knjiga.

Zemun: Poslao Jos. H. Elias: Na svatovima Eutš i Jenö Pisker sakupljeno na ime istih: po 100.—	Josef Kronstein, Fritz Kronstein, po 50.—
Lina Pisker, Jenö Pisker, po 30.—	I. Isachar, po 20.—
Jos. Singer, Levenberg, po 10.—	Adler, Asriel, Becherana, Neumann, Elias, po 5.—
Levi	425.—
Beograd: Po srednjošk. cion. društvo »Gideon«	po 400.— n. i. Omlad. društvo »Atekija«

devojačko društvo »Karmel«, srednjošk. cij. društvo »Gideon«	1200.—
Daruvar: Po »Esteri« n. i. društva »Ester«	50.—
	1675.—

Masline.

Beograd: Na ime i u vrt društva »Gideon«	500.—
Zemun: Moric Herzl n. i. supruzi Jenö Pisker u vrt zemun. cion.	50.—
Sanski most: Braco Hasson n. i. Rifke Kamhi u vrt Mirjame Weiller	10.—
Tuzla: Po Luisi Zaloscer: Jos. Thau u gaj Joh. Thau	200.—, Dr. Katz u gaj Dr. Jakobi
	220.—
Bihać: Po Rafaelu Attijas: Žid. nar. društvo otvara vrt n. i. Benjamin Alhalel	60.—, u isti vrt n. i. Bulisa Alhalel
	60.—, Isak Alhalel
	21.—, Mošo S. Kaveson
	66.—, Leop. Rechnitzer
	66.—, po 10.—
Rachela Attijas n. i. Rifka Mevorach, Avram Levi n. i. Sara Israel, Braća Altarac n. i. Luna Altarac, Š. Papo n. i. Jos. S. Lövy	
	313.—
Daruvar: Po »Esteri« Na svadbi Polak-Feldbauer sak. n. i. »Ester« u šumi Herzl	100.—
Bos. Gradiška: Poslala Branka Spitzstein po jedno stablo n. i. David, Mina i Jak. Deutsch, Mirjam i Branka Spitzstein u gaj Dr. Lichta	50.—
Požega: Prigodnom predavanju Berger-Ledner-Tolnauer sak. na ime istih u vrt mjesne organ.	60.—
Sarajevo: Resach n. i. Diana Levi u gaj Dr. Lichta	20.—
Bjelovar: Poslao Slavko Fürst: udova Rehberger n. i. Šarlota i Emanuel Ebenspanger u Herzl šumi	50.—
Zagreb: Dr. Ländler n. i. Dr. Hinko Gottlieb u gaj Dr. Lichta	20.—, Anka S. za marke Albertu Montilju u vrt Lala Sterna
	80.—, 100.—
	1473.—

Darivanje zemlje.

Zemun: Poslao Josef H. Elias: stolno društvo n. i. Huga Mahler	100.—, Risa Singer n. i. Dr. Arnold Schön
	50.—
Prijedor: N. N. n. i. Jak. Šalom Mevorach	50.—
Daruvar: Po »Esteri« Mafso Haas	50.—, Josip Feldbauer
	50.—
	300.—

Dječji sabirni arci.

Zemun: Gustav Heisler	46.—
Tuzla: Šarlota Klimpel	24.—
Zagreb: Milan Lehner	20.—
	90.—

Kolonija Členov.

Sanski most: Po Dojici Levi: Hinko Weiller i Iso Mevorach, dar kod tore	20.—
Punitovci: Gita Singer	20.—
Ludbreg: Izgubljena oklada Aleks. Singer. Artur Scheyer	10.—
Bjelovar: Elsa Weiss i Ella Pollak sak.	16.—
Zagreb: Albert Alkalay izg. oklada	20.—, Judeja
	9-20, David Herzog
	8.—, jedna mušterija
	4.—
	41.20
	107.20

Nahla.

Zemun: Po Jos. H. Elias: Benjamin Becherano	15.—, kod svatova Ehrendiener-Grossmann
	128.—, svatovi Pisker-Margit Hajos i I. Isachar
	118.—, svatovi Dr. Sonnenfeld-Frank sak.
	310.—, Lederer Wilhelm
	200.—
Tuzla: Dr. Katz	100.—, omladina
	50.—
	150.—
Bihać: Po Rafaelu Attijas: prig. zaruka Levi-Kavezon sakupljeno	130.—, Bukica Baruch i J. Altarac sak.
	66.—, obitelj Altarac i H. Levi

umjesto cvijeća Reginj Levi	50.—, Isidor Altarac
	10.—
	256.—
Požega: Kod predavanja Berger-Lederer-Tolnauer sak.	100.—, Fredo Sternberg izgublenu okladu
	20.—
	120.—
Zagreb: Karl Haslach	100.—, Mavro Gross
	200.—, Levi
	100.—, Hinko Stern
	50.—
	450.—
	1747.—

Obnova Palestine.

Vinkovci: E. Lederer za nadenu košaru	50.—
Ljubljana: Poslao Abram Kišicki: Lav. Zimmermann	20.—, partija karata
	3.—, N. N.
	2.—
	25.—
Daruvar: Po »Esteri« Hugo Alt	25.—, I. Pfeiffer
	20.—
	45.—
Bos. Gradiška: Bran. Spitzstein poslala	60.—
Tuzla: Dani Goldstein sak.	16.—
Bijeljina: S. Montilja	196.—
Ludbreg: I. L. Deutsch poslao	158.—
Donji Miholjac: Vlad. Fürst	40.—
Gundinci: Lav Steinitz	50.—
Zagreb: Robert Spiegel	10.—, N. N.
	10.—
	20.—
	660.—

Radničke kuće.

Beograd: Društva »Atekija«, »Gideon« i »Karmel«	2000.—
---	--------

Pregled.

Unišlo je dakle iz Hrvatske, Slavonije i Dalmacije	K 3.149.20
Iz Bosne i Hercegovine	K 1.499.—
Iz Srbije	K 3.700.—
	Ukupno K 8.348.20

Unišlo je dakle od 1. januara 1919. do 2. juna 1919. sveukupno K 179.836.85.

Otvoreni gajevi i vrtovi.

David Anhalter, Karlovac, 66 drveta; Beti Rendeli, Karlovac, 10 drveta; Mjes. cion. org. Požega 46 drveta; Lav Stern, Zagreb, 58 drveta; Benjamin Alhalel, Bihać, 31 drvo; Mišo Sommer, Mitrovica, 136 drveta; Banjalučki pali žid. junaci, Banjaluka, 133 drveta; dr. A. Licht, Zagreb, 148 drveta, Betina Neusser, Zagreb, 41 drvo; Gjuro Hermann, Zagreb, 54 drveta; Herman Pollak, 45 drveta, dr. H. Jakobi, Zagreb, 582 drveta, Israel i Sida Mahler, Brod n. S., 30 drveta; Sam. Goldner, Ogulin, 31 drvo.

Otvoreni računi zlatne knjige.

Ester Vall, Zagreb, 300.—; Mora Jul. Rosenfeld, Mostar, 230.—; Isak Albala, Šabač, 50.—; »Ester«, Daruvar, 200.—; Isidor Weiss, Mitrovica, 200.—; Julijo Fuchs, Mitrovica, 200.—; Robert Veith, Zagreb, 300.—; »Morija«, Vukovar, 240.—; »Erza«, Visoko, 217.—; Mjes. cij. org., Brod n. S., 240.—; Šabetaj Dajen, Sarajevo, 210.—; dr. Vatroslav Brlić, Brod n. S., dr. Nik. Gjurgjević, Brod n. S., 240.—; Milan, Mičić, Brod n. S., 240.—; Alfred Singer, Zagreb, 240.—; Leon J. Alkalay, Sarajevo, 204.—; Zora Hirschl, Križevac, 300.—; Eteka i Ernst Ehrenstein, Vinkovci, 50.—; dr. Miroslav Schwarz, Zagreb, 210.—; »Pali Židovi«, Brčko, 120.—.

Traži se mjesto naučnika

za 14-godišnjeg dječaka u trgovini manufakturnom robom. Ponude slati na upravu lista pod br. 113.

GIZELA JUNGWIRTG
i
JULIO SONNENSCHNEIN
ZARUČENI U MJESECU SVIBNJU.
OZALJ 111 SOKOLOVAC

MED. UNIV. DR. ERNA HOFMAN
MED. UNIV. DR. ADOLF BENAU
VJENČANI
ZAGREB 114 SARAJEVO

Našim pretplatnicima!

Prvoga maja povisila nam je ti-
skara cijenu za štampanje lista gotovo
za sto po sto, pak smo s toga raz-
oga primorani povisiti danom 1. maja
o. g. pretplatu na K 32.— godišnje.
Uvjereni, da će naši poštovani pret-
platnici uvidjeti opravdanost ove naše
povišice, tim više što su to ostali
listovi već učinili; molimo sve one
koji su pretplatu već poslali, da nam
— uvaživši povišicu od 1. maja, po-
šalju razliku.

NA ZNANJE! Prostorije »Saveza cijo-
nista Jugoslavije«, uredništva i uprave
»Židova« te uprave židovskog narodnog
fonda nalaze se počam od 1. lipnja o. g. u
Ileii kbr. 31., III. kat. Umoljavamo sve
sumišljenike, da u buduće upravljaju sve
dopise i pošiljke na prije označenu adresu.
Savez cionista Jugoslavije.

Bolna srca javljamo ovime svim sumišljenicima prežalosnu vijest
o smrti drage nam družice,

SIDE WEISS,

odbornice B'not Cijona, koja je na drugi dan Ševuota preminula. U po-
kojnici gubimo marnu i revnu radnicu, koja je s mnogo ljubavi od osnutka
B' not Cijona sve svoje sile posvetila radu i napretku našega društva. Iz
naših redova nestaje mila družica, a mlade naše članice gube učiteljicu
svoju, židovska djeca dobru „tetu Sidu“.

U analima B' not Cijona ostat će Sida naša kao svjetla spomen, a u
srcima našima živiće vječno ljubav i zahvalnost nezaboravnoj, dobroj družici.

U ZAGREBU, 11. sivana 5679.

116

ŽIDOVSKO DJEV. DRUŠTVO „BNOT CIJON“.

Javna zahvala.

Prigodom smrti naše premile i nikad neprežaljene jedinice,

SIDE

stigli su nam nebrojeni iskazi saučešća, na kojima pojedince ne možemo uzvratiti, pa
se s toga ovim putem zehvaljujemo najusrdnije svima onima, koji se nas sjetiše u da-
nima velike boli. Naročitu zahvalnost dugujemo vrijednim drugaricama BNOT CIJONA
i njezinoj predsjednici MIRJAMI WEILLER, koja se dirljivim slovom oprostila od pre-
minule; akad. društvu „JUDEJA“, i njezinom predsjedniku I. POLJOKANU, pjevačicama
i pjevačima, koji su otpjevali nadgrobnu tužaljku. Zahvaljujemo se konačno svima, koji
su cvijeće i vijence pokojnici namijenili i inače joj počast iskazali.

115

Tugujući roditelji

Ljudevit i Paula Weiss.

Banka za trgovinu obrt i industriju

dioničarsko društvo

Jelačićev trg 4. — ZAGREB — Jelačićev trg 4

Podružnice: Koprivnica, Ruma.

Dionička glavnica K 5,000.000 — Pričuve K 2,000.000 —

PRIMA

štedne uloške na knjižice i u tekućem
računu do daljnjega sa

4% čistih

KUPUJE I PRODAJE

vrijednosne papire, srečke svake vrsti, devize, strani zlatni
i srebrni novac.

PROVADJA BURZOVNE NALOGE.

FINANSIRA

industrijalna i trg. poduzeća.

ESKONTIRA

mjenice, doznačnice, čekove, odreske i žrijebane vrijednosne
papire, daje predujmove na vrijednosne papire,
kao dionice, rente, srečke i t. d. nadalje na otvorene knjižne
tražbine uz povoljne uvjete,

Prodaje promese za sva vučenja, izdaje kreditna pisma
i čekove na sva tu- i inozemna mjesta, osigurava srečke
proti gubitku na tečaju.

Umjetničko nakladni zavod

Vlastita konfekcija
papira i
tvornica
listovnih omota

Cijenici hadava!

Veletrgovina papira,
pisaceg pribora i
razglednica

Zagreb, Merkur, ulica 31

Brzofavi: Papmerkur. Telefon 17-95